

Schatkisten vol negatieven

Nieuwe inzichten over het werk van architect Pierre Cuypers en over het reilen en zeilen in zijn Roermondse werkplaatsen. Die hoopt het Cuypershuis te krijgen door het conserveren en digitaliseren van achthonderd glasnegatieven.

ROERMOND
DOOR ADRI GORISSEN

Er staan al jaren vijftien bijzondere kisten in de depots van het Cuypershuis in Roermond. In totaal zitten er zo'n achthonderd glasnegatieven in. Elke kist bevat meer dan vijftig exemplaren, netjes achter elkaar gezet en genummerd. Hoewel er op bijna alle kisten een deksel zit, is de inhoud ervan niet onbeschadigd gebleven. De meeste glasnegatieven zijn vuil, in sommige zit een barst, een paar andere zitten in de kist vastgeklemd, bij enkele is de beeldlaag losgekomen van de glasplaat en van diverse exemplaren resten slechts scherven. On-

danks de slechte staat waarin de fotocollectie verkeert, vermoeden ze bij het Cuypershuis dat er in de kisten een schat aan informatie verborgen zit. Vooral over het werk in de ateliers van Cuypers en over de manier waarop de architect de fotografie gebruikte bij het maken van zijn ontwerpen, denkt Annemieke Broeke, beheerder van de collectie van het Cuypershuis.

Inventarisatie

„We weten al enige tijd dat het om een interessante verzameling gaat”, vertelt ze. „Een jaar of tien geleden heb ik al eens een inventarisatie gemaakt en bekeken wat er nou precies in die kisten zit. Er is toen vastgesteld dat herstellen en digitalisering nieuwe feiten naar boven kan brengen over de gang van zaken in de werkplaatsen van Cuypers. Maar ook over de architect zelf. Duidelijk is dat hij al snel in de gaten had dat hij fotografie goed kon gebruiken. Als geheugensteun bij het ontwerpen, maar tevens voor het maken van productcatalogi en reclame.”

De fotografie stamt uit de eerste helft van de negentiende eeuw en komt zo rond 1850 pas echt op. Tien jaar later gebruikt Cuypers het nieuwe medium al, getuige een brief uit 1860 aan zijn vrouw Antoinette waarin hij vertelt over zijn restauratie van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Breda. Daarin schrijft hij over de foto's: „zonder dat zoude ik nog meer dan een week moeten

blijven om die honderd details op te nemen. Ik heb nu alle dimensies opgenomen en zal met een fotografie en enige afgietsels de zaak geheel en al kunnen afwerken.”

Klus

Het Cuypershuis wil nu eindelijk al die informatie over de architect en zijn werkzaamheden aan de glasnegatieven ontfutselen. Net als mogelijke gegevens over de makers van de foto's en de tijd waarin ze werden vervaardigd. Dat gaat echter niet zo maar, het is een hele klus om de collectie voorzichtig schoon te maken, te repareren en te conserveren. Vervolgens moet de verzameling ook nog eens gedigitaliseerd worden en dan be-

schikbaar gemaakt worden voor Cuypers-vorsers en voor het publiek via de website van het museum en het Limburgs erfgoedportaal van de provincie Limburg.

Een proef met enkele glasnegatieven belooft al veel moois. Op één ervan zie je bijvoorbeeld een beeld in een Cuypers-atelier staan, met daarvoor een groter houten skelet van datzelfde beeld. Annemieke Broeke: „Die foto kwam recent onder ogen van de ontwerpers van de tentoonstelling die we aan de glasnegatieven wijden, Studio Parade in Den Bosch. Een van hen had meteen in de gaten dat het beeld nog allijk op het grote Jeroen Bosch-beeld dat in Den Bosch staat. Mogelijk heeft Cuypers er een kopie van gemaakt. Zo levert een glasnegatief meteen al nieuwe informatie op. Op een ander negatief zie je een maquette van het plafond van kasteel De Haar met op de achtergrond de buitenmuur van dit museum, toen nog het huis met werkplaatsen van Cuypers. Die foto vertelt ook iets over de totstandkoming van het kasteel.”

Crowdfunding

Conservering en digitalisering is kostbaar. Het museum wil in eerste instantie 10.000 euro bijeenbrengen via crowdfunding (www.voordekunst.nl) en diverse fondsen om de ergste schade te verhelpen. Mensen die de actie steunen, krijgen daar iets voor terug, afhankelijk van het bedrag dat ze inleggen. Dat loopt uiteen van naamsvermelding tot een luxe afdruk van een geres-taureerd glasnegatief. Om mogelijke gulle gevers een idee te geven van waarom het gaat, is er van 3 december tot en met 26 maart 2017 een presentatie over de glasnegatieven in het Cuypershuis.

Een van de vijftien kisten met glasnegatieven. Boven: het negatief met het 'Bosch-beeld'. FOTO'S CUYPERSHUIS

Info: www.cuypershuisroermond.nl en www.limburgserfgoed.nl

REINDERS

GÉ REINDERS

Kleedkamer 2

De mensen die in theaters de kleedkamers inrichten, maken voor mijn gevoel vaak dezelfde denkfout. Blijkbaar menen zij dat artiesten graag zien welke andere artiesten hier eerder hebben gespeeld. Daarom hangen ze de kleedkamers vol met affiches of met theaterfoto's of, zoals onlangs in Nijverdal, met 38 ingelijste bladzijdes uit gastenboeken. In dat soort boeken schrijven de sterren na afloop van hun show een boodschap voor het theaterpersoneel. Die woorden zijn zelden origineel.

Maar zelfs al waren ze dat wel dan hoef ik ze niet aan de kleedkamer-muur. Aan andere artiesten heb ik namelijk niets als ik zelf moet spelen. Ik ben alleen maar bezig met één ding: ons optreden. Wij moeten tijdens de voorstelling willekeurig welke zaal omtoveren tot onze zaal. Daarbij helpt een neutrale kleedkamer zonder overbodige afleiding.

Want wat heb ik eraan om te weten wat Djumbo na hun optreden in het kader van de Undercovertour op 4 november 2007 heeft geschreven? *Bedankt voor alle goede zorgen. Liefs Djumbo.* Ga ik er beter van spelen als ik dat lees? Ik dacht het niet.

Het erge is bovendien dat die wandversieringen snel verouderen. Want geen enkele schouwburg heeft tijd om ze elk jaar te vernieuwen. Twee keer heb ik me dit seizoen al moeten omkleeden terwijl Seth Gaaikema vanaf de muur meekiekte. Die lieverd is pas twee jaar dood maar deze affiches waren uit de vorige eeuw.

Als ze die 38 lijstjes in Nijverdal zouden weghalen, dan was hun kleedkamer ideaal. Lekker groot én lekker warm. Er stond een tafel met vier stoelen waar we gezellig om heen zaten. Twee goede spiegels. Mijn campingbedje heb ik niet uit hoeven klappen omdat er een grote bank stond waarop ik uitgestrekt heerlijk heb geslapen. Na afloop was er een goede douche met veel én warm water. Dat is uitzonderlijk want u wilt niet weten hoe vaak ik na afloop tevergeefs probeer te douchen. Tot slot, onder het motto *The medium is the message*, een wél originele boodschap uit een gastenboek. Marc-Marie Huybrechts liet enkele seizoenen geleden overal deze woorden achter: *Dit is het leukste theater waar ik ooit gespeeld heb. Marc-Marie.* Daarvoor had hij een stempel laten maken.

Reageren?
info@gereinders.nl